

НАРЪЧНИК

ИГРИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕМОЦИОНАЛНИТЕ УМЕНИЯ НА МЛАДЕЖИ С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

Проект № BG01-KA220-YOU-000087092

Co-funded by
the European Union

ИГРИ ЗА ПОДОБРЯВАНЕ НА ЕМОЦИОНАЛНИТЕ УМЕНИЯ НА МЛАДЕЖИ С ИНТЕЛЕКТУАЛНИ ЗАТРУДНЕНИЯ

Проект № BG01-KA220-YOU-000087092

Проектът

Проектът GIAff4ID (Игри за подобряване на емоционалните умения на младежи с интелектуални затруднения) цели да разчупи стереотипите около сексуалното образование и емоционалните умения на младите хора с интелектуални затруднения и да покаже, че възможността за самостоятелен избор по отношение на здравословните сексуални или сантиментални взаимоотношения увеличава шанса за включване на хората с увреждания в обществения живот.

Партньорите

- Национална асоциация на ресурсните учители (НАРУ)
- Centro di Ricerche e Studi Europei - future business (CRES)
- European Association of Service Providers for Persons with Disabilities (EASPD)
- Eyropaiko Institoyto Topikhsh Anaptykshs (EILD)
- Associacio Programmes Educatius Open Europe (Open Europe)
- Zihinsel Yetersiz Cocuklari Tetistirme Ve Koruma Vafki (ZICEV)

Co-funded by
the European Union

Цели на проекта

Общата цел на GIAff4ID е да предостави на младежките работници гъвкави инструменти, за осъществяване на подходящо сексуално образование и развитие на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения.

По-специално Проектът:

- Насърчава преминаването от защитен към позитивен дискурс, когато се отнасяме към въпроси, свързани със сексуалността и емоционалността при младежи с интелектуални затруднения.
- Подчертава обществения дискурс, който откроява връзката между подкрепата на младежи с интелектуални затруднения за придобиване на независимост при вземането на информиран избор относно техните сексуални или романтични връзки и тяхната интеграция и участие в живота на общността.
- Подпомага създаването на индивидуализирано съдържание и подобрява уменията и инструментариума на младежките работници, за да им помогне да подкрепят младежите с интелектуални затруднения да вземат информирани и подходящи решения относно тяхната сексуалност и емоционалност.
- Подкрепя разбирането на младежките работници за необходимостта от промяна на дискурса, за насърчаване на застъпничеството и за овластяване на младежите да изразяват своите сексуални и емоционални нужди, очаквания и избори.
- Признава необходимостта от адаптиране към разнообразните учебни нужди и приобщаване чрез гъвкави учебни цели и подходи за учене, основано на игри.

Наръчникът: само един от продуктите, създадени по проекта

Няколко други продукта са разработени като част от проекта. Един от тях е Компендиум с игри, пригоден за млади хора с интелектуални затруднения, създаден, за да запознае младежките работници и лицата, които се грижат за младежите, с учебните дейности, базирани на игри (GBLA), и да им предостави адаптивен инструмент за предоставяне на подходящо за тях сексуално и емоционално образование. Подобен подход би помогнал много както на социалните работници - като им предостави нови инструменти и учебни материали - така и на младите хора с интелектуални затруднения, които биха могли да се възползват от този чисто нов метод на обучение, като подобрят цялостното си разбиране по темата. Партньорството горещо препоръчва да прочетете този инструментариум заедно с другите материали, създадени като част от този Проект.

Това издание се осъществява с подкрепата на Европейската комисия. Европейската комисия не носи отговорност за изготвянето на публикацията и за нейното съдържание, което отразява възгледите само на авторите.

Съдържание

Целта на този наръчник е да предостави на младежките работници материали и съдържание, съобразени с нуждите на младите хора с интелектуални затруднения по темата за сексуалността и изграждането на емоционални умения.

Част 1 - Специфична информация, свързана със сексуалното образование и развитието на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения

- *Въведение в законодателството - Сексуално и репродуктивно здраве и права* стр. -
- *Ролята на младежките работници* стр. -
- *Теми за сексуално образование и развитие на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения* стр. -

Част 2 - Препоръки за младежки работници в сферата на сексуалното образование и развитието на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения.

- *Препоръки към младежките работници за промяна в разбиранията по отношение на сексуалното образование и развитие на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения.* стр. -
- *Препоръки за създаване на умения за споделяне на сексуални и емоционални нужди, желания и очаквания от младежи с интелектуални затруднения.* стр. -

ЧАСТ 1

Въведение в законодателството - сексуално и репродуктивно здраве и права

Сексуалното и репродуктивното здраве и права са част от човешките права.

Голям набор от закони и разпоредби, както на световно, така и на европейско ниво, признават и утвърждават тяхното значение.

Хората с увреждания трябва да имат съзнание за своята сексуалност и равни права по отношение на достъпа до услуги, свързани с тяхното сексуално и репродуктивно здраве.

Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (UNCRPD), която е ратифицирана от Европейския съюз и от държавите-членки, изрично заявява, че хората с увреждания имат същите човешки права като всеки един човек във всички области на живота. Правото на хората с увреждания на свободно и пълно изразяване на сексуалността им и достъп до услуги, свързани с тяхното сексуално и репродуктивно здраве и права се потвърждава в няколко члена.

Особено място в законодателството заема чл. 12:

- Той разглежда правото на хората с увреждания да бъдат равнопоставени пред закона и да ползват своите права наравно с останалите.*
- Това означава, че хората с увреждания притежават и упражняват права. И това е ключово за смисленото им участие в обществения живот - присъщо право, предоставено на всички индивиди!*
- Липсата на основни права може да повлияе негативно на правото на работа, независим живот, здраве, психически и физически интегритет на индивида.*
- Тази равнопоставеност обхваща и сексуалността.*
- Това означава получаване на подходяща подкрепа за ефективно упражняване на собствения правен капацитет.*

Въведение в законодателството - сексуално и репродуктивно здраве и права

Какво означава да имаш права в областта на сексуалното и репродуктивното здраве?

Всеки човек има право на собствен избор относно своето сексуално и репродуктивно здраве.

Всеки човек трябва да има способността да взема свободни и информирани решения и трябва да има достъп до точна, достъпна и висококачествена информация и услуги.

Правото на сексуално и репродуктивно здраве включва удовлетворяващ и безопасен сексуален живот, както и способност за създаване на потомство, както и свободата да решавате дали, кога и колко често да го правите.

Други текстове от Конвенцията на ООН за правата на хората с увреждания (UNCRPD), третиращи сексуалните и репродуктивните права:

- Член 3 и чл.4 подчертават важността на личната независимост и автономност, както и активното участие в процесите на вземане на решения от хората с увреждания.
- Член 17 се отнася до физическия и психически интегритет.
- Член 22 предвижда задължение за въздържане от намеса в личния живот.
- А член 23 призовава за премахване на дискриминацията по всички въпроси, свързани с брака, семейството, родителството и взаимоотношенията, за да се гарантира, че хората с увреждания могат да се ползват от правото да сключват брак, да запазят репродуктивността си и да решават свободно и отговорно относно броя и разликата във времето между техните деца. При упражняването на тези права хората с увреждания трябва да имат достъп до съобразена с възрастта им информация, обучение по репродуктивност и семейно планиране и следва да им бъдат предоставени съответните възможности за постигане на тази цел.
- Член 25 се отнася до правото на свободно и информирано съгласие в областта на здравеопазването.

Въведение в законодателството - сексуално и репродуктивно здраве и права

Определение за сексуално образование

Да се предложи една дефиниция е доста трудно, тъй като всяка страна има собствено национално законодателство, използващо понятия, свързани със сексуалността и със сексуално образование.

В този Наръчник ще се позоваваме на определението, дадено от Световната здравна организация (СЗО):

„Сексуалното образование дава знания за когнитивните, емоционалните, социалните, интерактивните и физическите аспекти на сексуалността. Сексуалното образование започва в ранна детска възраст и продължава през юношеството и зрелостта. За децата и младите хора то има за цел да подкрепя и защитава сексуалното развитие. То постепенно дава информация, създава умения и положителни ценности и овластява децата и младите хора, така че те да разберат и да могат да се насладят на своята сексуалност, да имат безопасни и пълноценни връзки, и да поемат отговорност за собственото си и на другите хора сексуално здраве и благополучие. Позволява им да правят избор, който подобрява качеството на техния живот и допринася за едно толерантно и справедливо общество.“ (Регионален офис на СЗО за Европа и Федерален център за здравно образование 2010 г.)

"Необходимо е коректно и подходящо за възрастта сексуално здравно образование, което да признава и утвърждава сексуалността на всички хора, за да може младият човек да научи повече за себе си, за безопасността на една връзка и за отговорното поведение."

Позитивен
подход

Овластяване

Въведение в законодателството - сексуално и репродуктивно здраве и права

През 2006 г. Световната здравна организация определи сексуалността като "централен аспект на това да бъдеш човек през целия живот". Те също така подчертаха значението на положителния подход към сексуалността, който трябва да бъде споделян и популяризиран от политици, преподаватели и доставчици на здравни грижи, за да се развият сексуално здрави общества.

Младежите с увреждания имат същите сексуални и репродуктивни здравни права, както останалите техни връстници.

Те са сексуално активни и имат подобни нужди и притеснения относно своята сексуалност, взаимоотношения и идентичност, както и останалите младежи.

Въпреки това, негативните обществени нагласи и стигмата продължават да съществуват по отношение на уврежданията и сексуалността.

Установено е, че младите хора с увреждания имат ниски нива на познания за сексуалното и репродуктивно здраве.

Тези ниски нива ги излагат на високи рискове от опасно сексуално поведение, злоупотреби и като цяло оказват отрицателно въздействие върху упражняването на техните права и способността им да вземат свободни и информирани решения относно тялото и взаимоотношенията си.

Разделението - Младежи и увреждания

Младите хора с увреждания са непропорционално засегнати от младите хора без увреждания по пътя към зрелостта. Те са по-склонни да бъдат изолирани и е по-малко вероятно да постигнат същото образование, работа или здравословни сексуални връзки, отколкото техните връстници без увреждания.

Най-големите пречки пред приобщаването на децата с увреждания са стигмата, предразсъдъците, липсата на знания и липсата на обучение и изграждане на капацитет.

Въведение в законодателството - сексуално и репродуктивно здраве и права

Интелектуални затруднения

Лицата с интелектуални или психосоциални затруднения, по-специално жените и момичетата, са изложени на по-големи рискове от насилие и малтретиране.

Лицата с интелектуални или психосоциални затруднения често биват поставяни под запрещение или други режими, лишаващи ги от възможност да упражняват правата си.

Лицата с интелектуални или психосоциални затруднения, особено жените и момичетата, често са дискриминирани и обект на стереотипи и силна стигматизация.

Хората с увреждания все още се сблъскват с липсата на възможности за упражняване на правата им на пълноценен сексуален живот и репродуктивно здраве.

Пред тях има множество бариери:

Стигма и
объркани
обществени
нагласи

Ограничена
лична
автономия

Липса на
възможности
да се справят
сами

Липса на
достъпни услуги
и информация за
сексуално и
репродуктивно
здраве

Недобре обучен
персонал и
неадаптирани
услуги

Част 1

Въведение в законодателството - сексуално и репродуктивно здраве и права

Сексуалното образование и развитието на социални умения стереотипно се считат за нефундаментални теми за хората с увреждания.

Когато се обсъждат, тяхната сексуалност и социални умения се разглеждат по защитен начин, с фокус върху защитата от вреда, злоупотреба и насилие, към които те са по-уязвими.

Когато се разглежда темата за сексуалността и емоционалните умения на младежите с интелектуални затруднения, от съществено значение е да се смени нагласата - от негативна към позитивна.

Всички млади хора се нуждаят от достъп и използване на информация за сексуалното здраве. Младите хора с увреждания имат същото право на това образование, както и техните връстници. Въпреки това трябва да се вземат предвид различни неща, да се модифицира програмата, така че информацията да бъде разбрана и запомнена по начин, който има стойност за тях.

Важно е да се осигурят достъпни и висококачествени образователни материали, които могат да се адаптират към различните учебни потребности.

*Хората с увреждания трябва да могат свободно и пълноценно да се възползват своите права на сексуално и репродуктивно здраве, както всяко друго човешко същество. **Това допринася за тяхната интеграция в общността, подкрепя тяхната автономност и независимост при вземането на решения в тази област от живота и в крайна сметка помага за предотвратяване на злоупотреби.***

Сексуалното образование подпомага децата и младите хора с интелектуални затруднения в тяхното сексуално развитие и допринася за тяхното добро здраве и благополучие.

Ролята на младежките работници

"Образованието и практикуването на умения са от ключово значение за насърчаване на здравословно и толерантно поведение, независимо от способностите на младия човек" (Advocate for Youth, 2016).

*Проучването и интервютата, проведени като част от този проект, показват, че в повечето страни **сексуалното образование не е достатъчно или не е адекватно обхванато в училищата:***

- Сексуалното образование често се фокусира предимно върху репродуктивната биология и превенцията на полово предавани инфекции;
- Въпреки че тези теми са основни, други по-широки аспекти на сексуалността и афективността, като съгласие или полова идентичност, често липсват;
- Културни, обществени и религиозни фактори, както и в някои случаи остаряло законодателство, са основните пречки пред едно последователно и ефективно сексуално и емоционално образование в училищата на дадена страна;

Освен това резултатите показват, че младежите с интелектуални затруднения са непропорционално засегнати в тази ситуация:

- Стигмата, негативните обществени нагласи и погрешните схващания около увреждането и сексуалността **възпрепятстват откритите и приобщаващи дискусии и сексуалното образование;**
- Бариери пред достъпа до цялостно сексуално образование поради **липса на приобщаващи учебни програми и подходящи учебни материали, както и липса на обучения за учителите и възпитателите;**
- **Ограничен достъп до мрежи за подкрепа,** насочени към тяхното сексуално здраве и емоционални нужди.

Ролята на младежките работници

Преподавателите и хората, които работят с младежи с интелектуални затруднения, са в уникална позиция, защото познават различните умения и стилове на учене и следователно могат най-добре да предадат своя опит при вземане на решения кога и как информацията за сексуалността да бъде предадена на младия човек.

- Педагозите носят отговорността да подпомагат учениците в техния растеж и развитие, а сексуалността е част от това израстване.
- Адекватното сексуално и здравно образование трябва да се води от обучени преподаватели/младежки работници. Сексуалното образование трябва да се преподава със създаване на положителен подход към сексуалността, с цел овластяване, отговаряне на нуждите и участие в подобряването на благосъстоянието на младежите с интелектуални затруднения.
- Съдържанието и използваната методика трябва да бъдат гъвкави и съобразени с индивидуалните нужди.
- Педагозите/младежките работници трябва да включват родителите/настойниците в изготвянето на позитивен и развиващ образователен план, който взема предвид различни фактори, включително нивото на развитие на младежите, техния културен и семеен контекст и др.
- За младежките работници е важно да научат колкото е възможно повече за младия човек, с който работят, включително различните прояви на увреждането, способностите за учене и сексуалния опит.
- Правният капацитет на младите хора с увреждания винаги трябва да бъде в центъра на дискусиите. Преподавателите трябва също така да включват хората с увреждания в разработването и прилагането на сексуалното образование, включително процесите на мониторинг и оценка/обратна връзка.
- Необходими са открити дискусии между родители, учители, доставчици на здравни услуги и други обучители, за да се дефинират ясно техните роли и отговорности по отношение на сексуалното образование на младежите с увреждания.

Теми за сексуално образование и развитие на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения

Този раздел е компилация от някои от темите, по които младежите с интелектуални затруднения считат, че се чувстват неподготвени и/или с които не могат да се справят. Информацията, която е публикувана тук, е резултат от поредица от интервюта, проведени от младежки работници във всяка от страните партньори.

Общи заключения

Младите хора с интелектуални затруднения са склонни да бъдат повлияни от негативния дискурс и стигмата, които обществото все още поддържа по отношение на техните сексуални и емоционални способности.

Сексуалността и темите, свързани с емоционалността все още са до голяма степен табу. По време на интервюта това беше отразено в осезаемо смущение и срамежливост, когато бяха задавани въпроси, свързани с темата.

Общи заключения на интервюиращите

Като цяло младежките работници, които участваха в интервюта, повдигнаха следните въпроси:

- *През цялото време се считаше, че целевата аудитория (12-17 годишни) е твърде млада за обсъждане на определени теми, както по отношение на разбирането, така и при получаване на родителско съгласие.*
- *Някои младежки работници изтъкнаха липсата на законови рамки и формално обучение, което да им позволи да се справят с тези теми по ефективен и достъпен начин.*
- *Някои теми, свързани с пола, като полова идентичност, бяха трудни за обсъждане в някои от страните поради социални и религиозни фактори.*
- *Редовно се съобщаваше, че целевата аудитория изпитва трудности при изразяването на собствено мнение.*
- *Беше подчертана важността на включването на графични материали като част от сексуалното и емоционалното образование, особено чрез рисунки, анимации, видеоклипове и други.*
- *Участието на родителите е от съществено значение и е неизбежно при разглеждане на темата с тази целева аудитория (непълнолетни).*

Теми за сексуално образование и развитие на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения

Общо за сексуалното образование

Сексуалността не се счита за приоритетна тема в живота на младите хора с интелектуални затруднения.

- Като цяло разбирането и познанието за сексуално образование е много ограничено. Освен това, колкото повече се обсъждат теми, свързани с личната сексуална активност и вземането на решения (напр. сексуално удоволствие, сексуални желания), толкова по-трудно става разбирането. Някои от интервюиращите смятат, че това отразява факта, че младежите се възприемат по-скоро като пасивен участник по отношение на тази тематика.
- Колкото по-генерични/нематериални са използваните думи (напр. „любов“, „връзка“), толкова по-малко става разбирането.
- Беше забелязано, че липсата на специално пространство или възможност да се говори за сексуалността може да бъде част от причините повечето респонденти да не задават въпроси или да не търсят съвет относно сексуалността. Поради тези причини родителите често са цитирани като основно лице за контакт, с което обсъждат сексуални въпроси. Освен родителите, интернет и социалните медии бяха посочени като основен източник на информация за сексуалността за младите хора с интелектуални затруднения. Тези източници, при липсата на подходящи насоки, особено при разпространението на „фалшиви новини“ и подвеждаща информация, биха могли да бъдат по-скоро вредни, отколкото да ги научат на нещо полезно.
- Съобщава се и за резултат, свързан с пола: познаването на сексуални теми и възможност за получаване на родителско съгласие за провеждане на интервюта са по-слаби при момичетата с интелектуални затруднения, отколкото при момчетата.

Установено е, че сексуалната информация за млади хора с интелектуални увреждания до голяма степен се основава на информацията, която могат да получат/чуят от приятели и семейство или от социални платформи, а не на образованието, което са получили.

Теми за сексуално образование и развитие на емоционални умения за младежи с интелектуални затруднения

Специфични теми, свързани с пола

- Респондентите, които са получили някаква форма на сексуално образование, познават само теми, свързани с неприкосновеността на личния живот, личната хигиена и защитата срещу насилие.
- Повечето респонденти нямат познания за сексуалната ориентация и полова идентичност.
- Повечето респонденти нямат познания за сексуално удоволствие, сексуално желание и автоеротизъм.
- Повечето респонденти съобщиха, че не са намирали възможност да говорят за секс и че са се чувствали неудобно, когато са го правили.

- Повечето респонденти показват известна степен на разбиране за семейство и приятелство.
- Повечето респонденти могат да опишат сексуалната активност в чисто физически аспект.
- В някои от държавите респондентът демонстрира добра осведоменост относно концепцията за съгласие.

Специфични предизвикателства, идентифицирани от младежките работници

- Липса на законови рамки за провеждане на сексуално образование за младежи с интелектуални затруднения;
- Недостатъчни обучения, знания и материали по темата, които могат да се използват от младежките работници, за да предоставят персонализирано, гъвкаво, достъпно и ефективно сексуално образование;
- Липса на структура и „безопасно пространство“ за общуване на млади хора с увреждания и младежки работници, както и за включване на родителите;
- Съпротива от родителите;
- Табу по темата в обществото;
- Табу сред колегите и вътре в организациите.

ЧАСТ 2

Промяната: положителен подход към сексуалността на хората с увреждания

Сексуалното образование подпомага децата и младежите с увреждания в тяхното сексуално развитие и допринася за тяхното здраве и благополучие.

Както беше казано по-рано, съществуват много бариери, включително погрешно схващане на обществото за сексуалността на хората с увреждания; ограничена подкрепа и ресурси, необучен персонал и неадекватни материали. Освен това, поради конкуриращите се приоритети, свързани с общото здраве и благополучие на хората с увреждания, сексуалните и емоционалните теми се разглеждат като по-малко важни.

Мнозина не получават подходящо образование - адаптирано и ориентирано към тяхното овластяване, нужди и развитие.

Трябва да бъдат разработени стратегии и инструментариум за сексуално образование, за да се подкрепят младите хора с интелектуални затруднения и да им се помогне да изразят своите нужди, желания и мнения. Това трябва да бъде направено по гъвкав и адаптивен път, който да отговори на техните индивидуални нужди и способности за учене.

- **Позитивният подход към сексуалността** предполага не само фокусиране върху теми, свързани със сексуалното здраве и защита, но също така и насърчаването на удовлетворяващ сексуален живот и сексуални преживявания.
- **Овластяването** трябва да бъде в центъра на вниманието. Това означава да подкрепим младежите с интелектуални затруднения и да ги снабдим с инструментариума, от който се нуждаят, за да вземат свои собствени добре информирани решения относно сексуалността и сексуалното си здраве. Това означава също така да им се даде възможност да задават въпроси и да имат достъп до услуги и подкрепа.
- А също така включва **структура, механизми за подкрепа, материали, насоки и обучения** за младежки работници, за да осъзнаят своята роля и да представят сексуалността на младежите с интелектуални затруднения посредством позитивни подходи.

Препоръки за младежки работници как да създават умения у младежи с интелектуални затруднения за споделяне на сексуални и емоционални нужди, желания и очаквания

- **Безопасно пространство и съответните възможности да говорите за сексуалността в спокойна и приемлива за младежите среда.**

Практика: Младежките работници трябва да бъдат проактивни и да създават за младежите възможности за учене, както и да бъдат възприемани като доверена страна, към която могат да се обърнат за съвет. Една добра практика, споменато по време на интервюта, е за групови дейности по тематиката, последвани от индивидуални срещи за по-задълбочени дискусии.

- **Педагозите и социалните работници като носители на политическо послание:** сексуалността и емоционалните взаимоотношения на младите хора с увреждания не са табу и трябва да се считат за точно толкова важни, колкото всяка друга тема.

Практика: Организиране на събития, на които са поканени всички заинтересовани страни за повишаване на осведомеността на обществото и за насърчаване на дискусии.

- **Участие на родителите/настойниците в изготвянето на позитивен и развиващ образователен план..**

Това е ключов елемент, тъй като педагозите трябва да вземат предвид фактори като нивото на развитие на младите хора, техния културен и семеен статус и други. От съществено значение е да се създаде атмосфера на доверие. Това също така ще помогне да се избегнат ситуации, при които семействата и възпитатели/болногледачи прехвърлят отговорността едни на други.

Практика: Доставчиците на услуги трябва да предоставят на младежките работници насоки, които да им помогнат да влязат в открит диалог с родителите относно разпределението на отговорностите и разработването на развиващ образователен план.

Препоръки за младежки работници как да създават умения у младежи с интелектуални затруднения за споделяне на сексуални и емоционални нужди, желания и очаквания

- **Индивидуален подход:** младежките работници трябва да научат колкото е възможно повече за младите хора, с които работят, включително за заобикалящата ги среда, чувствителност и опит по темата.

Практика: Младежките работници обикновено са в уникалната позиция да познават младите хора, с които работят. Въпреки това може да е необходима допълнителна работа. Участието на родители/настойници е от съществено значение, за да се опознае повече заобикалящата ги среда. Игрите също могат да бъдат добър начин да разберете повече за чувствителността и личния опит на младежите.

- **Гъвкав подход към обучението:** младежките работници трябва винаги да вземат предвид разнообразието от увреждания и способностите за учене. Въпреки че дискусията с връстници може да бъде добър подход за въвеждане на определени теми и разрушаване на табута, може да са необходими индивидуални стратегии за обучение, за да се гарантира, че всеки млад човек получава подходящо и достъпно сексуално образование.

Практика: младежките работници трябва да решат кои методи са най-подходящи. Креативността и адаптивността са ключови. Ето някои примери за техники, които могат да се използват:

- Насърчавайте **проактивното поведение**, например чрез рисунки.
- Използвайте **конкретни примери и думи**, а не абстрактни понятия.
- Използвайте **визуални елементи**, за да улесните разбирането и емоционалното стимулиране, например снимки, комикси, книги, списания или манги.
- Насърчавайте **проактивното поведение („изграждане чрез създаване“)**, например чрез рисунки, интерактивни дейности и игри.

Препоръки за младежки работници как да създават умения у младежи с интелектуални затруднения за споделяне на сексуални и емоционални нужди, желания и очаквания

- **Младите хора с увреждания трябва да са в центъра:** младите хора трябва да бъдат пряко включени в процеса на разработване и прилагане на стратегии за учене и споделяне, за да се осигури личен и адаптивен подход, който е наистина ефективен. Материалите и подходите трябва да отчитат техните мнения, желания и очаквания и трябва непрекъснато да бъдат оценявани, за да бъдат подобрили. Поверителността трябва да бъде гарантирана.

- **Изисквайте нов тип на изследвания и се застъпвайте пред социалните служби за непрекъснато провеждане на обучения .**

Практика: младежките работници трябва да покажат своя интерес и ангажираност, като участват в изпълнението на изследователски проекти и като търсят допълнително обучение.

- **Постоянно насърчавайте младите хора с интелектуални затруднения да говорят и да изразяват своите желания, нужди и очаквания.**

Практика: младежките работници могат да направят това, например, като използват видео или анимации с истории на хора, които защитават правата си и изразяват своите желания и нужди. Освен това много полезно може да бъде използването на техники за „подкрепено вземане на решения“.

- **Използвайте подкрепата на външни участници:** секс терапевти или други специалисти, за да може да предложите подходящо обучение и на младежките работници, но също така, когато е необходимо, да предоставите пряка подкрепа на младежите с интелектуални затруднения.

Источници

- Jahoda, A., & Pownall, J. (2014). Sexual understanding, sources of information and social networks; the reports of young people with intellectual disabilities and their non-disabled peers. *Journal of Intellectual Disability Research*, 430-441.
- Michielsen, K., & Brockschmidt, L. (2021). Barriers to sexuality education for children and young people with disabilities in the WHO European region: a scoping review. *Sex Education*, 674-692.
- Sexual and reproductive health and rights. Retrieved from UN (OHCHR):
<https://www.ohchr.org/en/women/sexual-and-reproductive-health-and-rights>
- Sexual Health Education for Young People with Disabilities: Research and Resources for Educators. (2016). Retrieved from Advocates for Youth:
<https://www.advocatesforyouth.org/resources/fact-sheets/sexual-health-education-for-young-people-with-disabilities/>

ИЗТОЧНИЦИ

- Sexuality & Disability. (2007). Retrieved from Irish Family Planning Association:
https://www.ifpa.ie/sites/default/files/documents/briefings/disability_and_sexuality_briefing_report.pdf
- What's a Social Story?. Retrieved from Carol Gray: Social Stories:
<https://carolgraysocialstories.com/social-stories/what-is-it/>
- Young Persons with Disabilities: global study on ending gender-based violence, and realising sexual and reproductive health and rights. (2018). Retrieved from UNFPA:
https://www.unfpa.org/sites/default/files/pub-pdf/Final_Global_Study_English_3_Oct.pdf
- United Nations Convention on the Rights of Persons with Disabilities (UNCRPD) :
<https://www.un.org/development/desa/disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities/convention-on-the-rights-of-persons-with-disabilities-2.html>.

С какво да продължим ...

Този Наръчник може да се използва едновременно с други материали, създадени по Проекта.

Компендиумът с игри, например, е пригоден за млади хора с интелектуални затруднения, като една от целите му е да запознае младежките работници и лицата, които се грижат за младежите, с обучителните дейности, базирани на игри, както и да предложи адаптиран инструментариум за осигуряване на подходящо сексуално и емоционално образование. По-конкретно, той допълва Наръчника по много начини, включително чрез предоставяне на **конкретни примери и добри практики за игри, които могат да бъдат използвани от младежки работници и лица, които се грижат за младежите с интелектуални затруднения, за да предоставят адаптирано и подходящо сексуално и емоционално образование за младежите.**

Благодарим!

